

A SZAKMA ÜNNEPEI

témények a levitézlett profikból verbuvált hakni-előadásokat nem egy esetben szívesebben fogadják, mint egy amatőrszínházat, mert ha a profi truppban akad egy-két nagy név, akkor jobban el tudják adni az egyébként ní-vótlan produkciót.

Hátrányos helyzetünk ellenére is felvállaljuk ezt a furcsa versenyhelyzetet, és harcolunk a játszóhelyekért. (Ezért van repertoárunkban több szabad téren is játszható bohózat és komédia!)

– Gondolom, szívesen beszámolsz friss terveitekről – illetve a jelenlegi repertoárról.

– Jelenleg három egymástól is élesen eltérő karakterű produkciót tartunk műsoron:

Darvasi László: ARGENTÍNA avagy hogyan legyünk szentek (XX. század-búcsúztató két részben)

ISTENI-EMBERI SZÍNJÁTÉKOK (három angol misztériumjáték Határ Győző magyarításában – játszhatók együtt és külön-külön is)

„FRANCIA KAPCSOLAT” (a XV. században élt André de la Vigne két vásári bohózata)

Előkészületben (most folynak a próbák) Szilárdi Béla, a részben Vas megyében, másrészt a Münchenben élő képzőművész MŰVÉSZETRE VÁRVA c. abszurdoid egyfelvonásos drámájának felolvasó-színpadi változata

EMBER(i) ÁLLATOK – ÁLLAT(i) EMBEREK (egyelőre munkacím) Phaedrus (állat)meséiből szerkesztett játék; tervezett bemutató az augusztusi Savaria Történelmi Karneválon

Jan Schmid: TIZENHÁROM ILLAT c. két felvonásos groteszk színpadi játékanak 2003 októberére tervezett bemutatója (a cseh darab színre vitelét tekintjük az esztendő legjelentősebb Ferrumos vállalkozásának)

S végezetül még egy idézet Török Gábor készülő könyvéből, amelynek szilánkjai a Játékosban láttak napvilágot 2001-ben:

„... Igazi kalákaszellem, barátságok, szerelmek, a gondolatok gyakori összeszikkasztása, és sok-sok apró, leírhatatlanul parányi, ám mégis jelentős történés... De »érdemes volt-e (...) a jövő kövén csírázni, vérszagú szörnyekkel vitázni«

egyéni karriert feláldozni, gyötrődni? amatőrnek maradni?

Az istenfáját, miért nem válaszol már valaki?

*

Egyharmadnyi emberöltő távlatából visszanezve, de megseppent kisleányként kérdezem: „Hol vannak a régi játszóházak? Mi lett velük? Mi lett velünk? Adható-e pontos válasz ezekre a kérdésekre? (...)”

Az egykori Ferrumosok legtöbbször már régen és végérvényesen elszakította az amatőr színháztól a fűződő kötelékeit. (...) Egyesek csak külsőleg, mások belül is megváltoztak. Többen is feladták féltve őrzött álmaikat, és manapság már nem foglalkoztatja őket a „közeg” megreformálásának igénye. Nem terjesztenek „rosszkedvet” és „váratlan húzásakkal” nem botránkoztatják meg közvetlen környezetük tagjait. Óvatosságra, fokozott éberségre rendezkedtek be. Estéknként kulcsra zárják kertés házaik kapuját. A boltokban gondosan megszámlálják a visszajárót. Egyébként nemcsak a kiadásairól vezetnek pénztárkönyvet, hanem a dolgokat is szépen betírták a tartozik és a követel rovatba. Néhányan közülük még most is darálják a szőlamokat, „melyek valaha jelentettek és még mindig jelentenek valahol valamit.

*

Örkény vérrokonai mind vasutasok. Az én vérrokonaim amatőr színháztalálók. Különösen az örök amatőrök. Mert azért maradtak, maradtunk még néhányan. (...) Egyesek nemcsak szeretőt, hitvest, házat, hanem hazát is cseréltek. Van, aki önként fejezte be földi pályafutását. A volt Ferrumosokat (is) alaposan szétszórta a történelmi idő. Ezen egyáltalán nem lehet csodálkozni. Évfolyam-találkozókat nem rendezünk, mégis tudunk egymásról. (...)”

Az előadásokon, a nézőtéri oldalon – a belépőjegyet váltók soraiban is – sok a régi ismerős.

TALÁN MÉGIS ÉRDEMES (VOLT)?”

Így legyen!

Az előadások többsége meghívható vendégjátékra. Pontos információk kaphatók a Ferrum Színházi Társulás vezetőjétől: Török Gábor művészeti vezető, 9700 Szombathely, Szent Flórián krt. 22. E-mail: torok@deimos.bdtf.hu

Tóth Zsuzsanna

VÍZVÁRI LÁSZLÓ KÖSZÖNTÉSE

Ezúton szeretnénk köszönteni minden bábos kedves Laci bácsiját, azon nevezetes alkalomból, hogy elsőként az szakmában megkapta a Csokonai-díjat.

Értékes, munkás életében néhány állandó jelző a nevéhez tapadt.

„Szenvedelmes tanárember”, aki a Piarista gimnáziumban a fizikát kedvenc tárgyá tudta tenni; a „legjobb magyar bábtechnológus”, akinek árnijáték „patentjeit” jegyzi a nemzetközi szakma. (Kombinálta a pontfényes és szórt-fényes árnijatechnikát, a színes árnyat a sziluettel, stb.)

Elárulhatom: az ország kedvence Süsü, a Sárkány bábtrükkjeinek is ő volt a kitervelője, a Varázsfuvola feldolgozása pedig a papírszínház minden trükkjét megcsillogtatta.

Az Auróra, majd ASTRA bábegyüttes alapítója, több bábos generáció nevelője. Az árnyjáték, a marionett, a papírszínház-forma, az óriásbáb technikák hazai népszerűsítője, művelője.

Még az Aurorából híres alkotó partner-tanítványai: Koós Iván, Balogh Bea, a bábrendező Urbán Gyula, és sorol-

hatnánk. Az ASTRA néhai kölyökcsapatából a Peharcz házaspár, a bábtervező Ősz Szabó Antónia, a Hollós fiúk (kik közül László vörös diplomával végzett később Prágában, s több szép bábfilmot rendezett a televízióban), a Pannónia filmstúdió animátor-rendezője Zoltán Annamária, Bodoky Laci, a legújabbak közül a televíziós Ősz Szabó Zoltán nála kezdtek megszeretni a bábozást. Közös kalandjuk volt a Csalogány utcai műhely bábkészítő gyakorlata, s a híres ASTRA előadások, a legendás *Philemon és Baucis*, még Koós Ivánékkal, majd a 60-as években a kölyökcsapat marionett játéka a *Bűvészinás*, mellyel a TV Ki mit tud? döntőjéig jutottak, s megoszlott az ország Bóbita illetve ASTRA pártra. (Bár itt végül alulmaradtak, számos külföldi országot ismertek meg együtt, később.)

A hazai és külföldi fesztiválszereplések mellett rendszeresen felléptek, pl. a CSILI majálisokon, s számos jótékonyági rendezvényen is, súlyosan sérült, beteg gyerekek öröme, egyházi intézményekben.

1972-ben, a Charleville Mezieres-i Nagy UNIMA fesztiválon szereplésük az első nagy világbábozás bevezető élmény volt, s a 2001-es Magdeburgi Világbábozfesztivál amatőr szekciójának a magyar résztvevője is (a közben többször megújult) ASTRA lett.

Meghívásukkal Magdeburgba a nemzetközi szakma elsősorban Vízvári László emberi, vezetői értékeit, töretlen ívű, fáradszóró alkotói pályáját, a magyar palettán az ASTRA folyamatos, igényes jelenlétét ismerte el.

Laci bácsi számos bábtanfolyamot, nyári tábort is ve-

zetett, pedagógusok seregeinek adta tovább a gyakorlatban a bábokészítés fortélyait, a megvilágított papírdoboztól a kombinált paravánokig.

Két ízben adatott meg vele dolgoznom: az általam először szervezett, 1983-as árny-tanfolyamon a Csiliben, ahol balladákat dolgoztunk fel, miközben háromféle árny-típust ismertünk meg. Szentirinyai Laci a *Júlia szép leányt*, a Nánásky házaspár a *Dimnyelapó öndögöt*, a pedagógiai főiskola csapata *Háry János* világvégi, színes sárkányviadalt alkotta újra, Laci bácsi segítő, de sosem ránehézkedő, partner-pedagógusi jelenlétében.

1986-ban Balatonalmádiban pedig – ugyancsak B. kategóriás, ún. szintentartó táborban a színes, kínai árnyak készítését, mozgatását, s a sziluetttjáték trükkjeit árulta el, adta tovább, Lázár Ervin mesékre komponálva.

Személyesen tanúsíthatom hát, kiváló, lelkes, önfeláldozó tanár.

Máig vezeti az ASTRA-t. Számomra kedves rendezései:

A *Don Quijote*-t láttam először tőlük, a CSILI-ben, igen kedves emlékem, akár a bájos *Bartók Gyermekjátékok*, a *Bábcirkusz* – e híres, hosszú életű marionett-show, *Az állatok farsangja* árny-kavalkádja, a *Varázsfuvola* papírszínháza, a templomi bábjátékok sora.

A Csokonai díjhoz ösztintén, melegen gratulálunk, s további alkotó éveket, sikereket kívánunk erőben, egészségben!

Tömörny Márta

VÍZVÁRI, A BÚBÁJOS BÁBOS

Szemközt az V. kerületi önkormányzat épületével, a tér peremén állt a Vágó fivérek tervezte szecessziós Nemzeti Szalon. Mielőtt még előzékenyen 1960-ban helyet csináltak volna lebontásával a 15-ös autóbussznak: 1956 őszén váratlan művészi meglepetéssel egy frissiben megalakult marionett rajongók csoportja – az Aurora együttes – bemutatta itt Bartók táncjátékának, *A fából faragott királyfi*nek bábváltozatát, egy műsorban Haydn *Philemon és Baucis* című egyfelvonásos operájával, ami eredetileg is bábszínpadra született, de nem a szocialista realista művészettel dacolva, hanem Esterházy Miklós herceg eszterházi bábszínháza számára azon alkalomból, hogy Mária Terézia császárnő leányai és fia társaságában látogatást tett 1773-ban.

A két finom bábjáték esztétikai szenzáció volt. Nyomukat csupán a gyorsan bekövetkező történelmi vihar sodorta el. Valamint azt a művelődéspolitikai szenzációt is, hogy az Aurora együttes nem állami szerveződés, hanem úgynevezett „szövetkezeti színház” volt. Mint az újságok hírlelték: a Múzeum u. 19. számú iskolaépületben alapította meg Vízvári László tanár, Balogh Beatrix írónő, valamint Koós Iván műegyetemi tanársegéd. Harminc

diák, mémök, szigorló orvostanhallgató, tanár, képzőművész és muzikus volt a szövetkezet tagja. Évtizede nem volt és majd nem is lesz önszerveződésű társadalmi összefogás anélkül, hogy valamelyik hivatalos szervezet legalább formálisan ne támogatta volna.

Marionettbábukkal játszani bábszínházat, ha nem is esztétikai ellenforradalom, legalábbis a szocialista realizmus eredményeivel elégedetlen revizionizmus. A nagy szovjet bábszínházi példa a benyúlós bábokat és a vajang-rendszert részesítette előnyben. A zsinórokon függő bábokhoz főúri kastélybeli bábszínházak képzelet tapadt. Az egykorú, földszintes eszmerendszer talán azt is kifogásolta, hogy a bábokat fölülről irányítják a zsinórok. Akárha a fából faragott személyek egy bábszínház feletti mindenható irányításában hinnének, s tagadnák az ember irányította, testközelezi zsák- és vajangbábozás humanizmusának elsőbbségét.

Mi hozta össze a bábösszeesküvőket a Múzeum utca 19.-ben?

Üres zeneterem fogadta be őket. Csak nemrégiben lett róla tudomásom, hogy ez a Lenin Intézet hátsó traktusa volt akkoron. Akkoriban kapta vissza – Nagy Imre júniu-